

SLOVENEK.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejeman veljá: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.

V administraciji prejeman veljá: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan veljá 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznanila (inzerati) se sprejemajo in veljá trispna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat: 12 kr., če se tiska dvakrat: 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanji se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izvzemši nedelje in praznike, ob 1/26. uri popoldne.

Štev. 285.

V Ljubljani, v četrtek 11. decembra 1884.

Letnik XII.

Prevzvišenemu visokočastitemu
gospodu

JAKOBU,

knezo-škofu Ljubljanskemu,

papeževemu komorniku, doktorju sv. pisma itd. itd.,

na dan

njegovega prihoda v Ljubljansko stolico

POZDRAV.

Pozdravljen nam bodi, duhovni vladar!
Ljubljanska škofija hiti Ti vesela
Nasproti vriskaje, zastopana cela
Po svojih voditeljih, kliče: Na zdar!

V neskončni previdnosti sklenil je Bog:
Premili gospod, da nam boš za vladiko,
Kjer zraven časti imel težav boš veliko,
In z rajsko radostjo veliko nadlog!

Al vendar le srčno! premili gospod!
Saj veš, da učil nas je božji naš Mojster,
Da pot v nebesa je ozek in ojster,
In s trnjem posut je povsod in povsod.

Zvesto Ti podporo pri nas boš dobil,
Vsi verni Ti hočemo stati ob strani
Iz celega srca do smrti Ti vdani;
Saj bodeš za vero se z nami boril!

Prelepa naloga je Tvoja zares:
Ti vodil v večnost boš duše zročene
In rekel: Gospod, glej tù, zgubil nobene,
Ti nisem od zemlje do svetih nebes!

Pozdravljen nam toraj, naš višji pastir!
Iz solzne doline nas vodi v nebesa;
Ko loči se duša nam tù od telesa
Takrat naj pa skupno objame nas mir!

„Veseli se hčer Sionska; glej tvoj kralj pride k tebi!“
Enako smemo danes zaklicati: Veseli se Ljubljana, veseli se cela Kranjska; glej tvoj knez, tvoj duhovni voditelj pride danes v tvojo sredo. Da prišel je danes med nas naš dušni pastir, ki bode vodil izročeno mu čedo po dobrih pašnikih ter ji podajal zdrave vode večnega življenja.

Bodi toraj iz srca pozdravljen prevzvišeni knez in milostljivi škof Ljubljanske škofije. Raduje se ter se Ti poklanja glavno mesto Ljubljana in ž njim tudi vsa obširna vladikovina Kranjska. Veseli se Tvojega prihoda, ker od zdaj zanaprej ni več zapuščena vdova, ne več osirotena deca in čeda brez pastirja, ampak ima zopet svojega apostolskega učenika, svojega očeta in svojega dušnega voditelja.

Kranjska je katoliška, toraj je skazovala vselej svojemu, apostolskemu voditelju največo čast in spoštovanja in skazovala ga bode tudi zanaprej.

Pač so dandanes hudi časi; liberalni brezverni duh je mnogo krščanskega življenja tudi pri Slovencih okužil

in razdejal, a Kristus, večna Resnica, ki Te je po svoji neskončni previdnosti prečudno poklical ter po Svojemu namestniku svetemu očetu, Leonu XIII. nam poslal, bo tudi Tvoj trud in apostolsko prizadevanje blagoslovil ter ga rodovitnega storil.

Zato nam je dan Tvojega prihoda, premilostni knez in škof, dan veselja, dan radosti. S srčnim spoštovanjem in zaupanjem se hočemo vselej na Te ozirati kot k svojemu očetu, svojemu učeniku in svojemu najvikšemu pastirju. Kot zveste in pokorne ovčice, Ti obetamo danes pokorščino, spoštovanje, ubogljivost ter vse kar sme in mora vikši duhovni pastir od svoje krščanske čede tirjati.

Tudi „Slovenec“ se približa danes k Tebi, prevzvišeni knezoškof ter prosi ponižno Tvojega pokroviteljstva, Tvojega blagoslova za svoje težavno pa potrebno delo. Obeta Ti, prevzvišen pastir vselej zvesto se ravnati po Tvojih vodilih ter postopati po krščanskih načelih in vedno delovati:

Vse za vero, dom in cesarja!

Do pro došli milostljivi knezoškof — na mnoga leta!

Kaj bo z našimi slovenskimi gimnazijami?

Vsakemu je še znano, kako so naši državni poslanci v držanem zboru stavili resolucijo, da se ima v naših gimnazijah slovenščina uvesti kot učni jezik. To se je do zdaj deloma že zgodilo ter imamo na Ljubljanski gimnaziji slovenske paralele in sicer na nižji gimnaziji, kjer se podučujejo v I. in II. razredu razun nemščine vsi predmeti v slovenščini, a isto je tudi na gimnaziji v Novem mestu in v Kranji. Kako je v Gorici, ne vem, ker mi ni program pri roki. Letos bo tudi v tretjem razredu slovenščina učni jezik menda v vseh predmetih, za ktere imamo knjige, a te so gotove vse razun grške slovnice, za katero menda pa ni sila, ker je za ta predmet pridržan učni jezik nemški, samo ne vemo zakaj, saj je vendar grški jezik našemu slovenskemu v vsakem pogledu sličnejši nego latinski. Morda mislijo s tem predmetom vendar-le značaj nemške gimnazije vzdržati. Mi pa mislimo, da to ne mora biti, nego da se ima tudi ta predmet v slovenščini predavati, kajti za knjigo je najlaglje, saj imamo dovolj profesorjev, ki so sposobni tako knjigo za nauk prirediti, samo volje je treba. Tudi se nam jako čudno zdi, da mora biti v relativno-obligatnih predmetih učni jezik nemški razun v petji, saj imamo tudi za take predmete sposobnih učiteljev ter mislimo, da je to nemškutarjenje čisto nepotrebno in na Ljubljanski gimnaziji za učence krivično, ker se mora večina ravnati po manjšini. Nam se vse zdi, da tukaj ni prave volje od strani višje oblasti, pa tudi ne od naše, ker smo preveč mlačni in popustljivi. Mi smo z vsako malenkostjo zadovoljni ter ne gledamo, da se naše pravice razširijo. Tukaj ne sme biti miru. Mi se imamo boriti in delati, da dobimo popolnoma slovenske gimnazije, še le potem smo se otrsli germanizatorske sile, ki nas na teh zavodih še vedno obdaja. Nikar ne mislimo, da je sedanja pridobitev dostatna za naš razvoj, nego še le potem, ko bomo imeli popolnoma slovenske šole, bo se moglo to deloma trditi. Naši prijatelji tega nam sicer brez boja ne bodo dali, ali mi moremo vendar vse z vstrajnim trudom doseči; zatoraj ne popustimo, ako smo kako malenkost dosegli, naš pravi cilj je še daleč — imejmo ga vedno pred očmi.

To smo zapisali zaradi tega, da opozorimo naše državne poslance, ki so zdaj zopet na Dunaji zbrani, na tisto lansko resolucijo o slovenskem učnem jeziku na gimnazijah v Celji, Mariboru in Ptujih ter v učiteljski v Mariboru. Na teh zavodih veje še zdaj isti nemški duh kakor poprej in o izvedenju te resolucije ni niti spomina. To se nam prav čudno zdi, da se resolucija, sklenjena v državnem zboru, ne uvažuje. Saj je bilo vendar na teh zavodih več Slovencev nego Nemcev, in sicer na gimnaziji v Celji 172 Slovencev in 122 Nemcev, v Mariboru 152 Slovencev in 141 Nemcev, in v Ptujih 76 Slovencev in 35 Nemcev. Tedaj Slovenci povsod v večini, čeravno nam je znano, kako se tukaj statistika sestavlja in da je med temi Nemci gotovo še dobra polovica Slovencev. Državni poslanci pozor! Zahtevajte, da se vaše resolucije izvršujejo in da se Slovincem zaradi prijenljivosti ne godi krivica.

Materijalizem v narodnem gospodarstvu.

II.

Obrnimo se v našo domovino; kako je pri nas? Zemljišče je zato, da človek v potu svojega obraza na njem dela, se od njega živi, Bogu služi in svojo dušo izveliča. Zemlja sicer ne rodi v obilnosti, a vendar toliko, kolikor pridni delavec potrebuje za-se in semtrtje tudi toliko, da more nesrečnemu bližnjemu pomagati. To je pravi namen, to je natorno in krščansko stališče. Kedarkoli pa človek proti natorni ravnani, sprejemši materialistično načelo, da je zemljišče zategadel, da se iz njega vleče „čisti dohodek“, da se na njem denar služi, se pa natora proti njemu obrne z golimi rebri.

Zato je bilo primerno, da je kmet svoje davščine večidel in natura dajal in sicer v določenih odstotkih. Ako je več pridelal, je dal več, ako je pa manj, pa manj. Kadar je bila dobra letina, je vse Boga hvalilo. Kdo ga pa letos hvali, ko je bila vendar razmeroma dobra letina, a mora kmet svoje pridelke v nič prodajati. Ko bi bilo še naturalno gospodarstvo, bi se kmet tako dobro živil tačas, ko

je pšenica mernik po pet goldinarjev, kakor tačas, ko je po dva gl. Se vé, prej je bil kmet trden in njegovo zemljišče je bilo res njegovo, ne pa upnikovo in gotovi špekulanti niso imeli od kmeta nič dobička. Zategadel se je moralo spreobrniti. Kmet se mora obrniti na barantača, barantač kupi se vé, da ne v svojo zgubo; od barantača gre še le kmet v davkarijo, k upnikom itd. Tu ga nihče ne vpraša, je li veliko ali skoro nič pridelal; plačati mora enako svoto, naj je prodal po pet ali po dva gl. S tem so kmeta odtrgali od narave ter ga izročili špekulaciji, ki določuje žitno ceno. Zdaj ne odločuje več natora, se ima li kmetu dobro goditi ampak borza. Kakor borza žvižga, tako kmet pleše.

Utegnil bi kdo reči, ako je žito po ceni, se res kmetu slabeje godi, zato je pa drugim bolje. Ali to je popolnem napačno. Letos je žito po ceni ali je pa kruh kaj ceneje? Ne, ker hočejo imeti razni barantači in prekupci dosti dobička, mlinarji in peki imajo pa davka res veliko preveč. Naj je visoka ali nizka cena, spekulanti hočejo vedno dobiček imeti; producentje pa, naj so kmetje ali obrtniki morajo v škodi biti.

Rekli smo, da je načelo z zemljišča denar delati materialistično in da se narava sama nad tem maščuje. Se vé, mogoče je v rodovitnih krajih „čisti dohodek“ iz zemljišča vleči za nekaj let, brez posebne škode za zemljišče. A dolgo ni mogoče, ko se skoraj vse vklanja zlatemu teletu, ko skoraj vse za denarjem drvi. Kjer se kaže dobiček, je že konkurenca zraven. Na Českem so se judje kar pulili pri veleposestnikih za najem rodovitnih zemljišč; pesa za sladkor je bila jako draga in pšenica tudi ne ravno po ceni. Imeli so dobro barantijo. Ali letos, ko je pšenica po ceni in sladkor še ceneje, hočejo vse najemne pogodbe razdreti.

V hribih, posebno v planinskih krajih, bi se pa tudi najbolj premetenemu jugu ne posrečilo iz zemljiškega obdelovanja izžeti kaj čistega dohodka. In vendar so tudi tod živeli ljudje — zadovoljni. Pridelovali so sicer malo, a imeli tudi malo stroškov. Prodalo se je vsako leto kako živinčje, da se je dobil kak denar, ki se je sem ter tje potreboval in opravi so bili opravljeni. Prišle so od kapitalizma navdihnjene postave in začeli so se tirjati od njega občutljivi denarni davki, visoke obresti, dote v denarjih in semtertje tudi povrnitev posojenega kapitala. To mora kmeta-planince kmalo pokopati, a tudi poljanec se ne more veliko delj vzdržati. Če se ne motim, so kmetje v hribovskem Salzburgu in v skalnatih Tirolih najbolj zadolženi. Ker redni dohodki ne zadostujejo, a brič je vedno za petami, seže kmet najprej po živini. A drugo leto so dohodki še manjši, ker je manj živine in je zato manj pridelka in polje manj pognojeno. Kmalo se je treba spraviti na gojzd in s tem se odpre pot vetrovom, povodnjam in na zadnje Krasu.

Ako na ravnem kako posestvo, če tudi zelo razdejano na boben pride, se navadno brž oglasi kupec, ki napravi dober dobiček, ako posestvo na drobne kosce razproda. V planinah pa tega ni mogoče, ker bi bilo obdelovanje, dokler se gozd ne zaraste, popolnem pasivno tudi za kmeta. Opustošeno planinsko posestvo mora opustošeno ostate, če ga ne kupi bližnji veleposestnik, da z njim svoje posestvo lepo vkup zloži. Tu se tedaj navadni barantači ne oglašajo, ampak le veleposestniki. Tako smo brali v zadnji Vogelsangovi „Oesterreichische Monatschrift“, da je knez Liechtenstein nakupil na Štajarskem od leta 1854 do 1882 26 kmetskih zemljišč in v zadnjem „Miru“, da neki grof v Obirski fari ravno tako dela. Obupno je, da se kmetje tako preganjajo, ali pri tem obupnem početju je saj to dobro, da se dobé bogatini, ki skrbé za pogozdenje, ki davke plačujejo, akoravno ne dobé od kupnine ni krajcarja obresti, posebno, če dovoljujejo, kakor dela knez Liechtenstein, bližnjim kmetom pašo proti nizki odškodnini. Tako izvirajo iz naših liberzino-kapitalističnih postav velika posestva z natorno silo.

Varnost hranilnih vlog pri posojilnicah.

(Dalje.)

Vsakdo se zamore pri tej ali oni posojilnici osobno poučiti o stanju, o društvenih, o rezervnem fondu in premoženju, sploh o vsem, kar se tika varnosti hranilnih vlog; tudi se o tem zamore osvedočiti iz letnega poročila (računa). Vse to se lahko

poizvé tudi od načelstva „zveze slovenskih posojilnic“ v Celji in sicer od vseh slovenskih posojilnic; izvê se tudi, katerim posojilnicam primanjkuje denarja.

Kar se tiče varnosti hranilnih vlog pri posojilnicah je posebno razločevati jedino le dva načina.

1. Posojilnica, ki ima omejeno zavezo, poroštvo ali zavezo udov in

2. posojilnica, ki ima neomejeno zavezo udov ali društvenikov.

1. način: pri tem je za varnost hranilnih vlog merodajna visokost deležev (delnic). Večji ko so deleži, večji je kredit takih posojilnic, ker so po postavi društveniki porok za vse dolžnosti posojilnice s svojimi deleži in najmanj še z jedenkrat tolikim zneskom, če društvena pravila (pogodba) ne določujejo še kaj več, v tri ali večkratnem znesku deležev. V zadnjem slučaju je tudi merodajen značaj in premoženje društvenikov. Razen te zaslonbe je pa tudi merodajna visokost rezervnih fondov in društveno premoženje, ker v prvi vrsti se izgube iz tega poravnajo. Kake so pa zavezanosti posojilnice? Hranilne vloge, in če teh ni dosti, izposojila. To pa, kar posojilnica dobi na hranilnih vlogah in kar si izposodi od drugih zavodov, to zopet razposodi, zraven tega se ve da tudi društvene deleže, tako da ima zmirom več razposojenega ali terjatev, kakor pa deležev. Le na ta način bi se porabljevalo društveno premoženje in deleži in naposled daljše poroštvo udov, če bi se od danih posojil kaj zgubilo (merodajno je tukaj tudi, kdo je v načelstvu, ki posojila dovoljuje, da varno postopa) in tudi v nemožnem primerljeji, da bi se izgubila vsa dana posojila ali terjatve, se ukladatelju hranilne vloge ni bati izgube, ker zgoraj omenjeno premoženje, deleži in zaveza ali poroštvo udov presega vse dolžnosti posojilnic. O tem se lahko vsak prepriča in lahko to izračuni.

2. način je posojilnice z neomejeno zavezo ali poroštvom udov ali društvenikov. Po tem načinu so vsi udje posojilnice zakonito porok za vse dolžnosti zadruge nerazdelno in s celim svojim premoženjem, ne samo z vplačanimi deleži itd.

Pri tem načinu ni visokost deležev tolike važnosti, ker so itak vsi društveniki s celim svojim premoženjem porok. Gledé varnosti hranilnih vlog pridejo pri tem 2. načinu vse pod 1. načinom navedene merodajnosti na tehtnico povrh pa še število udov in njih stanje v premoženju.

Čim večje je to število in tem bolj so ti premožni, tem večji je kredit zadruge ali posojilnice. Čim dalje taka posojilnica posluje, več udov pristopi in kredit narašča.

(Konec prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 11. decembra.

Notranje dežele.

Dani se! pisal je včeraj „Slovenec“ na prvi strani, gledé nazorov o častnem pojmu. Dani se! danes zopet ponavljamo v političnem pregledu, prebirajoč razpravo finančnega ministra o *državnem gospodarstvu avstrijskem*. Da, prav v resnici se dani tudi v državnem gospodarstvu in ako nam Bog dá srečo, prestopili bomo iz dolgoletnega mraka večnega deficita že bodoče leto na svetlobo ravnotežja v državnem gospodarstvu. In z dobro vestjo lahko rečemo, če pojde tako na dalje, si bomo s časoma še toliko pridobili, da se bo jel tudi dolg plačevati. Naj si nemško-liberalni listi še toliko prizadevajo in dan na dan svetu ponavljajo, da je državno gospodarstvo vedno slabeje, verjel jim vendar le ne bo nobeden, ker je dokaz, da so se državne finance zboljšale v teku poslednjih šestih let več kot za polovico, tako temeljit in veljaven, da so ga po celi Evropi in sicer v Berlinu, Hamburgu, Parizu in Londonu pripoznali in odobrili. Kakošen je toraj dokaz? Tak-le je: Takoj, ko je finančni minister Dunajevski razvil svoje poročilo, odobrila mu ga je Dunajska borza, kjer so vrednostni papirji, državne zlate rente, takoj zdatno poskočili. Še skoraj poprej, kakor na Dunaji, zgodilo se je ravno tisto z zlato rento po že imenovanih velikih borzah v Berlinu, Hamburgu, Parizu in Londonu. Avstrijski državni papirji imajo zopet kredit, kakoršnega niso še imeli na svetovnem denarnem somenju in to je dokaz, ki ga nobeno sumničenje ne ovrže in noben liberalen časnik ne vtaji. Dunajska borza in z njo druge borse so sijajno dokazale, da so boljše podučene, nego „N. Fr. Presse“ in tutti quanti altri.

V *državnem zboru* predlagala sta se dva načrta bodočih postav, ki bota tu in tam z ve-

seljem pozdravljena, kajti v najožji dotiki sta z narodnim življenjem. Prvi načrt dotika se zavarovalnic delavcev za čas bolehnosti in pa preskrbnin invalidnih ljudi, in zahteva da se od takih zadrug ne pobira nikak davek ne v tej in ne v onej podobi. Dotični predlog se glasi: „O. kr. vlada se poziva, da predloži prej ko prej načrt postavbe državnemu zboru, po katerem se zagotovi prostost davka, dohodnine, pridobnine, kolektivine in vsake druge pristojbine vsem tistim zadrugam, ki so ustanovljene v podporo delavskega stanu ob času bolehnosti, onemoglosti, starosti, za vdove in sirote delavcev.“ To postavbo, kadar ona zagleda luč sveta, bo izvestno vsak prijatelj trpečega naroda z veseljem pozdravljaj. Drug predlog je pa posebno imeniten za železniško osobje, za uradnike drugih privatnih zavodov, kakor so banke, velike tovarne, veliki fideikomisi, kjer uradniki kakor tudi služabniki na stara leta pokojnino vlečejo. Le-ta določuje, koliko od te pokojnine se sme zarubiti in se glasi: „Od vpokojnin, ktere zasobniki dajejo svojim uradnikom in služabnikom, bodo najti zasobniki že ustavi, zavodi, društva ali zadruge, dalje od podpor, ki jih takih uradnikov vdove in otroci dobivajo, zamore se zarubiti le tretjina in tista le tedaj, kadar po rubežu zarubljenemu še vedno 500 goldinarjev na leto za živež ostane.“ Tudi lepa postavba, ki bo marsikteri družini življenje polajšala, ker bo branila odušnim pijavkam zadnji mozek ubogi vdovi ali zapuščenim sirotam izpiti.

V *ogerskem državnem zboru* potipal je poslanec Olay prvega ministra Kolomana Tiszo za vladno žilico, rekoč: „Ali je ministrova volja, da se preiskava pri kr. državnih policijskih uradnikih raztegne na vse od prvega do poslednjega, od vrhovnega mestnega glavarja Taisza, kterega ima interpelant posebno na nitki, do poslednjega kancelista. Ali je dalje pri volji državno policijo tako osnovati, da bo ogerska državna policija taka, kakor jo zahteva javna varnost glavnega mesta, dežele in časa.“ Prvi minister pravi, da je njegova dolžnost na interpelacijo takoj odgovoriti in to temveč, ker je tista obrnjena proti posamečnim osebam, za ktere potegniti zdi se mu častna dolžnost. Interpelant si zadevo menda tako predočuje, kakor če bi bila cela policija sestavljena iz samih tatov in ciganov. Tisza pravi, da je v imenovani zadevi že zdavnaj vpeljal preiskano, ne da bi bil še le na interpelacijo čakal. Zarad tega pa tudi vsakemu svetuje, da naj, ako in kolikor mu je znanega o taki zlorabi uradne oblasti, vse na merodajnem mestu ojadi, da bi se zločincem tem prej na sled prišlo. Do sedaj izročilo se je že 13 policijskih uradnikov sodnji in se preiskava še vedno nadaljuje. Zarad tega pa vendar le še ne more vseh kar od kraja odstavit in jih po luknjah potakniti. Služba policijska je težavna in dostikrat se taistim še le čez leta in leta posreči, da tega ali onega hudodelca vjamejo. Sicer naj pa interpelant in druga gospoda izvoli potrpeti, da se objavi dotična razsodba, ktera se bo takoj razglasila, kedar bo preiskava dokončana.

Erdeljski „Ellenczek“ poroča za varnost države proti iztoku jako važno novico, da se bodo začele ondi zidati *trdnjave* v Dees, Maros-Vásarhely in v Schüssburgu. Mi smo ravno sedaj z Rusijo prijatelji, da boljši biti ne moremo, to nas pa nikakor ne sme ovirati, da ne bi o pravem času skrbeli za bodočnost, o kateri še ne vemo, kaj nam bo prinesla. Balkanski polotok bo svoje dni povod, da nam bode dobro vtrjena Erdeljska na hvalo. Starodavna ljudstva ravnala so se že po izreku: Si vis pacem, para bellum, (če hočeš mir, bodi pripravljen za boj), in vendar tadaj politično prijateljstvo ni bilo tolikanj vetrnjaško, kakor je dandanes. Dandanes, ko se zaradi malenkosti, ki je n. pr. vprašanje zaradi zasedanja kakega vladarskega sedeža, kar čez noč najboljšemu političnemu prijatelju srce ohladi in namesto vročega prijateljstva mrzlo in smrtno sovraštvo nastane, in če ni pravega vzroka, poišče in naroči se izmišljeni, je treba vsaki državi na boj biti pripravljeno, bolj kakor kedaj. Trdnjave sicer nimajo več tistega pomena, kakor so ga imele še v minulem stoletju, ko sovražnik ni bil poprej v posesti kake dežele, dokler ni njenih trdnjav premagal in se tujih polastil. Izgled nam je leto 1866, ko so Prusi mimo čeških trdnjav korakali naravnost proti Dunaji, ne zmeče se za naše ondi nastavljene topničarje in pešpolke. Kar izgnili so se jim. A vendar, če je tudi temu tako, imajo trdnjave vendar le svojo važnost zaradi živeža vojakom toliko potrebne, zaradi shranitve streliva, obleke in druge vojne priprave. Današnje trdnjave imajo toraj le bolj nalogo vojnih založišč, kakor pa služiti za obrambo. To se ve, da so kljubu temu prav izvrstno oborožene in popolnoma sposobne še tako silno moč za nekaj časa odbijati. Ruska in Avstrija na veke ne bote ostali prijatelji in tudi skoraj ostati ne morete; prisilil jih bo do vojske razvoj na Balkanu. Sicer, če bi pa ravno hoteli, bi se pač lahko z lepo poboteli, vsak po svoji strani proti helenskemu morju prodirajoč, kakor je to sedanjji ruski kanceler Giers na Dunaji rekel. Ako se bo pa tudi z Rusijo v resnici vse tako gladko izvršilo, je pa drugo vprašanje, če znabiti ne pride sovražnik od drugod, in za to ima Avstrija popolnoma prav, če se proti iztoku oboroži, kolikor ji moči dopuščajo.

Vnanje države.

Bismark ima svoje nazore o parlamentu, to

je dokazal v nemškem državnem zboru, v katerem dobro čuti, da mu tal zmanjkuje in se vsled tega obnaša nekako podobno tistemu, ki se vtaplajoč oklepa slamnate bilke v trdni nadi, da se bo še rešil. To njegovo obupno divjanje v nemškem državnem zboru vzbudilo je po celi Evropi svoj odmev. Najnavadniji je ta, da je Bismark vrhunec svoje slave že prestopil in se pomika proti zatonu, kakor zahajajoče solnce. Prav dobro so ga označili tudi Angleži, kakošen da je Bismark nasproti parlamentu. On ljubi parlament, toda kakošen parlament? Takošen mu je po volji, ki ga pripozna za vrhovnega svojega diktatorja, ki ima edini poleg cesarja Viljema pravico govoriti na Nemškem, drugi smejo k večem kimati, sploh pa molčati. Le kedar je treba davek plačati, tedaj naj bi po nazorih nemškega diktatorja imel tudi nemški poslanec pravico reči: „plačam“. Ravno tak, kakor je Bismark nasproti nemškemu parlamentu, in prav nič bolji, pravijo Angleži, da je on nasproti evropskim državam, ako mu te ne vga-jajo. Prav tako se je obnašal lansko leto proti Amerikancem in letos proti Angležem. Osobito je Gladstonovi vladi svojo robato stran tako pokazal, kakoršne si pri knezu Bismarku še domišljevala ni.

Angleži jeli so se resnobno mešati v *kitajsko-francoske zadeve* in ako nas vse ne moti, naprosili so jih Kitajci sami za ta včasih jako nehvaležni posel, kajti kitajski poslanec na Francoskem ima neki polne žepe pooblastil, da sme sklepati kolikor in kakoršnih hoče pogodeb. Na podlagi poslednjih izročil je angleškemu ministru zunanjih zadev, lordu Granvillu, iz novega precej zdatno kupico novih načrtov, na podlagi, kterih bi bila Kina zadovoljna in takoj pripravljena s Francozi mir skleniti. Lord Granville je omenjene načrte prebral in francoskemu poslancu v Londonu, Mrs. Waddingtonu, rekel, da se mu jako vgodno vreme za sklepanje miru med Francozi in Kitajci dozdeva. Zarad tega Waddington pač ne more boljše vkreniti, kakor če se naravnost v Pariz podá in ondi prvega ministra Ferryja tako dolgo obdeluje, da bo v napravo miru dovolil. Ob enem pa naj ga ne pozabi poprašati, kaj in kako so mu kaj angleški predlogi gledé Egipta všeč. Kakor kaže bi Angleži Francozom radi šli na roke v Kitaju. Francozi pa naj jim v Egiptu nikar sitnosti ne delajo. V Londonu namreč Francozom gledé Egipta še vedno ne verujejo, temveč so prepričani, da Francoze Bismark obdeluje in proti Angležem hujska. To mnenje je po Londonu že tako razširjeno, da so že celó v palači nemškega poslanstva v tem slišali, kjer so pa takej londonski vladi na vsa usta zatrdili, da kaj tacega pri Bismarku ni mogoče. Angleži bodo tudi brez te zatrditve sami vedeli, pri čem da so, kajti oni Spiegelberg — Bismarka sami dobro poznajo.

Gordon dobil bode, kedar se povrne domu, dedno dostojanstvo pèra in pa Bathov red, kar gotovo zasluži zaradi svoje dokazane hrabrosti v tolikanj nevarnem položaji, kakor je on že več mesecev v Chartumu.

Afrikansko društvo ob Kongu priznala je angleška vlada za samostojno in angleški prijazno državo. Toraj prva po ameriskanskem kroju v Afriki nastala država, ki bo podlaga drugim, ki se bodo odslej naprej okoli te zbirale. Načelnik te države, polkovnik Strauch, je menda, kakor se čuje, tudi že vsem drugim evropskim velesilam pisal, da naj bi priznale afrikansko društvo ob Kongu naseljeno za samostojno državo; velesile mu bodo to ljubav brez ugovora druga za drugo spolnile in to menda še sedaj, ko Kongo-konferenca zboruje. Afrikanske združene države ob Kongu izšle bodo toraj prej ko ne že iz Kongo-konference dovršene. Le gledé državne meje na severu treba bo nekoliko bolj natanko reč pregledati, kajti kakor pravijo, tistega pogorja, ki so ga na severu za državno mejo določili, menda celó ni ne; vsaj geografi prav nič zanj ne vedó. Na Kongo-konferenci sročili so Amerikanci jako koristno misel o napravi železnice ondi. Tista naj bi tekla od Vivija pa do Stanley-Poola; zgradila naj bi jo pa tista država, ktera bi ob času, ko se bo sklepala Kongo-pogodba, ondi največ sveta imela. Da je ob rodovitnem Kongosvetu železnica silno potrebna, nam pač ni treba posebej omenjati. Res je, da ima Kongo mnogo pritokov, ki bodo večinoma vsi za plovo vgodni, toda vkljubu temu pozneje, kedar se trgovinsko in državno življenje ondi bolje razvije, ne bodo zamogli nič več brez železnice opraviti. Dandanes je vsaka dežela brez železnice to, kar je telo brez krvi; mrtva namreč za javno življenje in komaj živa tudi za-se.

Tri sto topov, ki mečejo po 69 funtov težke projekte (krogle podolgaste podobe) prodal je egiptovski minister Nubar paša nemškemu trgovcu Boschu v Kahiru za kitajsko vlado, kteri bi jih bil preko Sueca in Kantona v najskrajnem času poslal. Bosch je za topove dal jako nizko ceno, menda 250.000 frankov, kar je komaj šestina prave cene. Poleg topov kupil je Bosch tudi 1.688.200 kilogramov smodnika po 11 centimov = 5 krajcarjev kilogram. Na veliko srečo Francozov prišel je pa francoski zastopnik Barrere tej kupčiji na sled in jo je vstavil. Nubar je od konea tajil, pozneje jo je pa vendar-le obstal in rekel, da je topove zaradi tega prodal, ker egiptovska vlada denarja potrebuje. Ako po Egiptu povsod tako gospodarijo, da državni smodnik po 3 krajcarje funt prodajajo, kakor je bila pri nas rudeča sol za živino, potem pač ni čuda, da jim po državnih blagajnicah pajek prede.

Izvirni dopisi.

Z Dunaja, 10. dec. (Vihar. Preširnova slavnost. Obrtnijski odsek.) Silen vihar danes razsaja po Dunaji in ljudje po ulicah so v nevarnosti, da jih ne bi zadela kaka nesreča, če ne celó smrt. Ker opeka s streh leti, dimniki se podirajo, šip pa je toliko potrtih, da jih ni mogoče sošteti. Neki mož peljal je mleko v mesto; v Florijanovih ulicah pade opeka s strehe ter njemu tako nesrečno ravno na glavo, da se je mrtev zgrudil z voza. Nekemu fiakerju prevrnilo je voz na ulicah, v Ansbahovi gostilni vdrlo je dva sežna visoko šipo v oknu in v novem dvornem gledišči ima vsako okno luknjo, ob enem pa podrt leži velik kos lesene ograje okolo njega.

Slovenski vseučiliščniki napravili so sinoči v gostilni „zur Stadt Wien“ v Jožefovem predmestju Preširnu na čast slavnost, ktere so se vdeležila razna slovanska dijaška društva in mnogi na Dunaji biva-joči Slovani. Tudi slovenski državni poslanci so bili prišli razun njih, ki so morali zborovati v raznih odsekih, kakor g. Klun v obrtnijskem, dr. Tonkli pa v odseku za izjemne postavbe.

Obrtnijski odsek pričel je namreč včeraj ob sedmih zvečer razpravo o postavnem načrtu gledé zavarovanja delavcev proti nesrečam. Kakor druga leta, zavirala je levica tudi pri tej priliki posvetovanje, kolikor je le mogla, in odsek je sedel sinoči do polu enajstih zvečer, pa še splošnje obravnave ni dovršil, ampak jo bode nadaljeval danes zvečer. Kaže se, da bo moral ta odsek tudi letos vsak večer sedeti, ker obsega samo ta postavba 63 paragrafov, ga pa razun tega še čaka rešitev stavbene postavbe in bolniških blagajnic. Udom obrtnijskega odseka se toraj ne more oponašati, da nimajo nič dela!

Domače novice.

(*Sprejem milostljivega knezo-škofa dr. Jakoba Missije*) bil je danes jako slovesen. Ljubljana se je radovala, ko je dobila zopet svojega višjega pastirja. Že zjutraj sta se odpeljala do Zidanega mosta preč. gg. kapitelj-vikar Pauker in kanonik Zamejec. Tam na deželni meji pridružili so se jima prav mnogi kranjski gg. duhovniki iz spodnjih krajev ter so že tam spoštljivo svojemu vladiku poklonili. V Zagorju podala je mala deklica Prevzvišenemu krasen šopek, kterega so milostljivo sprejeti blagovolili.

Na Ljubljanskem kolodvoru pozdravil jih je g. deželni predsednik baron Winkler v imenu države; deželni glavar grof Thurn v imenu dežele; preč. g. kanonik dr. Čebašek v daljnem jako čvrstem latinskem in nekoliko v slovenskem govoru v imenu kranjske duhovščine, na kar je zbrana množica prišlemu navdušeno zaklicala pretresljivi „slava“ in „živio“. Prav toplo pozdravil je Njih svitlost slovenski g. mestni župan Grasselli, na kar niso prenehali hotli navdušeni slava- in živio-klici, posebno ko so tudi mil. knez na slovenske nagovore v gladki materinščini odgovarjali.

Na kolodvoru v obilnem številu bila so zastopstva raznih uradov: deželne vlade, deželne sodnije, kupčijske zbornice, mestnega zbora itd. Od kolodvora do stolne cerkve bila je nastavljena šolska mladina gimnazij, realka, učiteljsko izobraževališče, Mahrov kupčijski zavod in Waldherrjev, družba katoliških pomočnikov z zastavo, Marijanišče itd.

Sprevod pomikal se je na voh iz kolodvora v mesto. Na prvem vozu peljala sta se gg. knezoškof in deželni predsednik, za tema pa drugi gospodje v stolno cerkev med zvonjenjem po vseh cerkvah, in natlačeno množico ljudi. Po Dunajski cesti, Marijinem trgu, špitalskih ulicah in pred škofijo, sploh kodar se je sprevod pomikal, vihrale so razne zastave: papeževe, cesarske, mestne, slovenske, ne jedne ne nemške.

V stolnici prižgane so bile vse svetilnice in sveče po vseh altarjih. Pri vratih sprejel je gosp. stolni župnik Urbas z gg. kaplani premil. knezoškofa s škropilom. Med donenjem orgelj pomika se sprevod proti levemu altarju, kjer se hrani presv. Rešnjem Telo. Po cerkvi stoje gg. bogoslovci v špalirju. Pred sv. Rešnjem Telesom poklekne premil. knezoškof na pripravljene klečalnike. Gosp. deželni predsednik baron Winkler s spremstvom, sledeč knezoškofu ostavi se v prvi rudeči pogernjeni klopi. Na koro se poje: „Ecce sacerdos magnus“, potem pa „Tantum ergo“ in „Genitori“, na kar je podelil gosp. stolni župnik blagoslov z Najsvetejšem. Po blagoslovu podal se je

